

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 6 okt. 1950

Voor Lamping persoonlijk.

Gisteren hebben Götzen, Blom, Fockema Andreae en ik in de betrokken Commissie van de Tweede Kamer een vertrouwelijke uiteenzetting gegeven met betrekking tot de aangelegenheid Ambon. De Uniecommissie keurde behoudens een enkele afwijking en enige critiek op onderdelen het door de Nederlandse Regering gevoerde beleid goed en wenste dat de Nederlandse Regering met vreedzame middelen zou trachten een catastrofe te voorkomen. In dit verband stelde men dat de Regering zich tot de UNCI zou moeten wenden tenzij de Regering overtuigd was en de zekerheid had, dat zonder zodanige stap de UNCI uit eigen beweging volop actief was, wat men betwijfelde. Ik wist toen nog niet dat U reeds een stap bij de UNCI gedaan hebt. De berichten die voortijdig in Nederland verspreid waren als zoude zulk een stap door Nederland gedaan zijn, waren niet van ons afkomstig en voor ons dan ook een raadsel.

Na afloop van de Commissievergadering ontving ik Uw SP 36 waarmee ik de voorzitter van de commissie nog op de hoogte heb gesteld. De tekst waarmee U zich tot de UNCI gewend hebt, lijkt ons zeer gelukkig gesteld. Inderdaad hebt U terzake in onze geest gehandeld.

Wat de aide-mémoire van Rum betreft zo kunnen wij Uw inzicht delen, dat wij het Rum niet moeilijker moeten maken dan noodzakelijk is. Wij kunnen ons dan ook ermede verenigen indien U het nuttig oordeelt op deze aide-mémoire niet schriftelijk te antwoorden. Hoe men overigens zich beklagen kan over het feit, dat het hoffelijk gestelde beroep van Drees in de vorm van een openlijke boodschap werd gedaan, terwijl Sukarno in zijn redevoeringen aan ons adres boodschappen richt, die bepaald minder hoffelijk zijn, is ons een raadsel. Het antwoord van Natsir steekt daarbij overigens gunstig af; hoewel de inhoud ons teleur heeft gesteld kunnen wij toch de hoffelijke toon van Natsir waarderen. De couranten en radio bij ons spuiden reeds Maandag jl. volop berichten over de aanval op Ambon. Wij konden moeilijk veronderstellen dat die aanval in Indonesië onbekend was, temeer daar vóór het telegram van Drees verzonden werd, uit de kringen van Indonesische autoriteiten reeds berichten omtrent de aanval op Ambon wereldkundig waren gemaakt.

Wat wij vooral vrezen is dat, nadat de strijd op Ambon in het nadeel van de Ambonezen zal zijn beslist, er een grote slachting zal plaatsvinden. Dit gevaar wordt verhoogd doordien men op Ambon de pers weert en alle publiciteit over Ambon zoveel mogelijk tracht te vermijden. In verband met het feit, dat Natsir gewezen heeft op de onverzoenlijke houding van de Ambonezen diene dat bij ons stemmen zijn doorgedrongen die stellig doen geloven dat de Ambonezen wel degelijk voor een oplossing langs de weg van amnestie en autonomie te vinden zijn, zeker wanneer die oplossing niet gepaard gaat met een plaatsing op Ambon van troepen die anti-Ambonees gezind zijn. Het zal nuttig zijn dat de UNCI hiervan kennis draagt en dat de UNCI in overleg zo nodig met de RI-autoriteiten tracht langs deze weg een oplossing te bevorderen.

Wij willen niet de indruk wekken, dat wij ons mengen in aangelegenheden die de RI-Regering als van interne aard beschouwt, en ook willen wij vermijden, dat de mening bij de RI-Regering post vat dat wij de afscheidingsbeweging hebben toegejuicht of daarmee hebben gesympathiseerd. Rum weet wel beter. Het enige wat wij beoogd hebben is steeds geweest een vreedzame oplossing van het Ambongeschil, mede omdat daardoor de repatriëring van de Ambonese ex-KNIL-soldaten samenhang en voorkomen moest worden dat de Ambonese ex-KNIL-soldaten in desperate stemming zouden geraken, terwijl wat ons daarenboven thans in het bijzonder bezig houdt is het bloedvergieten zo spoedig mogelijk te beëindigen. Indien de RI-Regering het gewenst acht dat wij trachten op de Ambonezen in Ambon een matigende invloed uit te oefenen zijn wij daartoe bereid. Dit zou b.v. kunnen gebeuren door een ongeadresseerde

openlijke oproep om aan een vreedzame oplossing mede te werken. Wij zijn derhalve in het algemeen bereid positief mede te werken om een regelmatige en in het kader van de RI-staat passende oplossing voor Ambon te vinden.

Wij zien met grote belangstelling het communiqué van de UNCI tegemoet, dat volgens Uw SP 37 te verwachten is. Bestaat er bezwaar tegen het publiceren van Uw brief aan de UNCI? Dit zou nuttig zijn.

In verband met het feit, dat op Ambon thans ongetwijfeld veel slachtoffers vallen is het van groot belang dat het internationale Rode Kruis zijn onpartijdige en menslievende functie naar beide zijden en zonder onderscheid kan vervullen. Ik moge U verzoeken hierop de aandacht te vestigen en te doen wat in Uw vermogen is opdat het Rode Kruis in staat gesteld worde de nood te lenigen en het lijden te verzachten. Ook hier wil het Nederlandse Rode Kruis gaarne helpen naar beide zijden en zonder discriminatie.

Wat betreft de H-brigade moeten alle berichten als zoude in het afvoerschema van deze brigade wijziging zijn gebracht bepaald worden tegengesproken. Niettemin baart ons de positie van de Ambonese ex-KNIL-soldaten op Java in verband met het terugkeren van de Nederlandse troepen grote zorg. Maandag a.s. zal deze zaak in de Ministerraad behandeld worden, waarvan ik U het resultaat zal melden.

Fockema deelde mij mede, dat hij verontrust is door mededelingen uit Indonesië dat politieke figuren van de RI de schuld van de moeilijkheden bij voorkeur aan de KL geven. Hoewel dit in strijd is met hetgeen president Sukarno op 17 Augustus gezegd heeft, zou het toch van belang kunnen zijn, dat dergelijke uitlatingen werden gerapporteerd, opdat zo nodig hierop zou kunnen geantwoord worden ter verdediging van de eer van de KL.